

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (Α.Ο.Θ.)

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α

- A1.** α. Λάθος β. Σωστό γ. Σωστό δ. Λάθος ε. Λάθος
A2. 1. γ 2. β

ΘΕΜΑ Β

B1.

α.

Η φάση της κρίσης

Η τάση για αύξηση των τιμών είναι πιο έντονη, καθώς η οικονομία πλησιάζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης. Αρχίζουν τώρα να εμφανίζονται “στενότητες”, δηλ. ελλείψεις, αρχικά σε ορισμένες κατηγορίες εξειδικευμένης εργασίας και αργότερα σε εργατικό δυναμικό γενικά. Η αύξηση της παραγωγής γίνεται δυσκολότερη, το κόστος αυξάνεται και η αύξηση των τιμών γενικεύεται. Η οικονομία βρίσκεται στην κορυφή του κύκλου, δηλαδή στο τελευταίο στάδιο της ανοδικής της πορείας.

Σε αυτό το στάδιο η οικονομία είναι πιο ευαίσθητη και περισσότερο ευάλωτη στους διάφορους παράγοντες που μπορούν να ανακόψουν την ανοδική πορεία της. Αν αυτό συμβεί, τότε επέρχεται κρίση, η οικονομία έχει ξεπεράσει το ανώτατο σημείο και εισέρχεται στη φάση της καθόδου.

β.

Εποχιακή ανεργία

Πολλές επιχειρήσεις, όπως, για παράδειγμα, οι αγροτικές και οι τουριστικές, παρουσιάζουν συστηματικές μεταβολές στην παραγωγική τους δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του έτους. Οι μεταβολές της παραγωγής συνοδεύονται από αντίστοιχες μεταβολές της απασχόλησης εργατικού δυναμικού και, συνεπώς, από μεταβολές της ανεργίας. Αυτή η ανεργία ονομάζεται εποχιακή. Χαρακτηριστικό της εποχιακής ανεργίας είναι ότι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και είναι προσωρινή και μικρής σχετικά διάρκειας.

Ανεργία Ανεπαρκούς Ζήτησης

Η ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης, ονομαζόμενη και κεύσνιανή ανεργία, είναι εκείνη που προέρχεται από την πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στις φάσεις της καθόδου και της ύφεσης του οικονομικού κύκλου. Πρόκειται, δηλαδή, για αδυναμία της συνολικής ζήτησης της οικονομίας να απορροφήσει τη συνολική προσφορά εργατικού δυναμικού. Η ανεργία αυτή έχει κυκλικό χαρακτήρα, δηλαδή επαναλαμβάνεται, και η διάρκειά της εξαρτάται από τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Συνδυασμοί	Αγαθό Φ	Αγαθό Ω	ΚΕΦ _{σε όρους Ω}	ΚΕΩ _{σε όρους Φ}
A	0	2.000		
			1	1
B	200	1.800		
			2	0,5
Γ	500	1.200		
			4	0,25
Δ	800	0		

Από τα δεδομένα:

- Το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Φ μεταξύ των συνδυασμών Β και Γ εκφράζεται με θυσία 6 μονάδων του αγαθού Ω καθώς παράγονται 3 μονάδες του αγαθού Φ:

$$Κ.Ε._{\Phi(B \rightarrow \Gamma)} = \frac{\text{μονάδες του αγαθού } \Omega \text{ που θυσιάζονται}}{\text{μονάδες του αγαθού } \Phi \text{ που παράγονται}} = \frac{6}{3} = 2$$

- Το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Ω μεταξύ των συνδυασμών Γ και Δ εκφράζεται με θυσία 2 μονάδων του αγαθού Φ καθώς παράγονται 8 μονάδες του αγαθού Ω.

$$Κ.Ε._{\Omega(\Delta \rightarrow \Gamma)} = \frac{\text{μονάδες του αγαθού } \Phi \text{ που θυσιάζονται}}{\text{μονάδες του αγαθού } \Omega \text{ που παράγονται}} = \frac{2}{8} = 0,25$$

$$Κ.Ε._{\Phi(\Gamma \rightarrow \Delta)} = 4 \Rightarrow \frac{\Delta\Omega}{\Delta\Phi} = 4 \Rightarrow \frac{1.200 - 0}{\Phi_{\Delta} - 500} = 4 \Rightarrow 1.200 = 4(\Phi_{\Delta} - 500) \Rightarrow \Phi_{\Delta} - 500 = 300 \Rightarrow \Phi_{\Delta} = 800$$

$$Κ.Ε._{\Phi(B \rightarrow \Gamma)} = 2 \Rightarrow \frac{\Delta\Omega}{\Delta\Phi} = 2 \Rightarrow \frac{\Omega_B - 1.200}{500 - 200} = 2 \Rightarrow \Omega_B - 1.200 = 600 \Rightarrow \Omega_B = 1.800$$

$$Κ.Ε._{\Phi(A \rightarrow B)} = \frac{\Delta\Omega}{\Delta\Phi} = \frac{2.000 - 1.800}{200 - 0} = \frac{200}{200} = 1$$

$$Κ.Ε._{\Omega(B \rightarrow A)} = \frac{\Delta\Phi}{\Delta\Omega} = \frac{200 - 0}{2.000 - 1.800} = \frac{200}{200} = 1$$

Γ2.

Για $\Phi=150$ βρισκόμαστε μεταξύ των συνδυασμών παραγωγής Α και Β. Θεωρώ ότι το $Κ.Ε._{\Phi(A \rightarrow B)} = 1$ παραμένει σταθερό μεταξύ των συνδυασμών Α-Β.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ	Αγαθό Φ	Αγαθό Ω	ΚΕΦ _{σε όρους Ω}
A	0	2.000	1
A'	150	$\Omega_{A'}$	
B	200	1.800	

$$Κ.Ε._{\Phi(A \rightarrow A')} = 1 \Rightarrow \frac{\Delta\Omega}{\Delta\Phi} = 1 \Rightarrow \frac{2.000 - \Omega_{A'}}{150 - 0} = 1 \Rightarrow 2.000 - \Omega_{A'} = 150 \Rightarrow \Omega_{A'} = 1.850$$

Επομένως, ο συνδυασμός $P(\Phi=150, \Omega=1.810 < 1.850)$ είναι **εφικτός**, βρίσκεται αριστερά της Κ.Π.Δ. και μπορεί να παραχθεί από την οικονομία.

Γ3.

Η οικονομία παράγει τον μέγιστο συνδυασμό $\Lambda(\Phi=400, \Omega=1.400)$ και μειώνει την παραγωγή του Ω κατά 50%. Άρα, η νέα ποσότητα παραγωγής του Ω είναι:

$$\Omega_{\text{τελικό}} = 1.400 - \frac{50}{100} \cdot 1.400 = 1.400 - 700 = 700$$

Για $\Omega=700$ βρισκόμαστε μεταξύ των συνδυασμών παραγωγής Γ και Δ . Θεωρώ ότι το $Κ.Ε._{\Phi(\Gamma \rightarrow \Delta)} = 4$ παραμένει σταθερό μεταξύ των συνδυασμών Γ - Δ .

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ	Αγαθό Φ	Αγαθό Ω	ΚΕΦ _{σε όρους Ω}
Γ	500	1.200	4
Γ'	$\Phi_{\Gamma'}$	700	
Δ	800	0	

$$Κ.Ε._{\Phi(\Gamma \rightarrow \Gamma')} = 4 \Rightarrow \frac{1.200 - 700}{\Phi_{\Gamma'} - 500} = 4 \Rightarrow 500 = 4 \cdot (\Phi_{\Gamma'} - 500) \Rightarrow \Phi_{\Gamma'} - 500 = 125 \Rightarrow \Phi_{\Gamma'} = 625$$

$$\Delta\Phi = 625 - 400 = 225$$

Άρα, αν η οικονομία παράγει τον μέγιστο συνδυασμό $\Lambda(\Phi=400, \Omega=1.400)$ και μειώσει την παραγωγή του Ω κατά 50%, η παραγωγή του αγαθού Φ θα αυξηθεί κατά 225 μονάδες προϊόντος.

Γ4.

Η Καμπύλη Παραγωγικών δυνατοτήτων δείχνει τις μεγαλύτερες ποσότητες ενός προϊόντος που είναι δυνατό να παραχθούν σε μια οικονομία για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου προϊόντος.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

Προϋπολογισμός 2021	
Έσοδα	σε ευρώ
Φόροι Εισοδήματος	240.000
Φόροι Περιουσίας	320.000
Φόροι Δαπάνης	340.000
Υπόλοιπα Έσοδα	150.000
Σύνολο Εσόδων	1.050.000
Δαπάνες	σε ευρώ
Δαπάνες για Παιδεία	320.000
Δαπάνες για ασφάλεια	400.000
Δαπάνες για Υγεία	380.000
Δαπάνες για Επενδύσεις	500.000
Σύνολο Δαπανών	1.600.000

Το σύνολο δαπανών είναι:

$$(\text{Σύνολο Δαπανών}) = 320.000 + 400.000 + 380.000 + 500.000 = 1.600.000 \text{ ευρώ}$$

Εφόσον ο Προϋπολογισμός είναι Ελλειμματικός κατά 550.000 ευρώ θα ισχύει:

$$(\text{Σύνολο Δαπανών}) - (\text{Σύνολο Εσόδων}) = 550.000 \Rightarrow 1.600.000 - (\text{Σύν. Εσόδων}) = 550.000 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (\text{Σύνολο Εσόδων}) = 1.050.000 \text{ ευρώ}$$

Τα υπόλοιπα έσοδα θα είναι αντίστοιχα:

$$(\text{Σύνολο Εσόδων}) = (\text{Φόροι Εισοδ}) + (\text{Φόροι Περ}) + (\text{Φόροι Δαπ.}) + (\text{Υπόλ. Έσοδα}) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 1.050.000 = 240.000 + 320.000 + 340.000 + (\text{Υπόλ. Έσοδα}) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow (\text{Υπόλ. Έσοδα}) = 150.000 \text{ ευρώ}$$

Δ2.

Για το 2022 έχουμε:

Δαπάνες Παιδείας = 352.000 ευρώ

Δαπάνες Ασφάλειας = 400.000 - 0,5 · 400.000 = 200.000 ευρώ

Δαπάνες Υγείας = 380.000 - 0,5 · 380.000 = 190.000 ευρώ

Δαπάνες Επενδύσεων = 500.000 - 0,3 · 500.000 = 350.000 ευρώ

Συνεπώς το νέο Σύνολο Δαπανών θα είναι (για το 2022):

Σύνολο Δαπανών = 352.000 + 200.000 + 190.000 + 350.000 = 1.092.000 ευρώ

Και αντίστοιχα το **σύνολο των εσόδων για το 2022** θα είναι:

Σύνολο Εσόδων = 1.050.000 + 0,3 · 1.050.000 = 1.365.000 ευρώ

Συνεπώς για το 2022 ισχύει:

Σύνολο Εσόδων > Σύνολο Δαπανών

Άρα ο Προϋπολογισμός θα είναι Πλεονασματικός. Το πλεόνασμα θα ισούται με :

(Πλεόνασμα Προϋπολογισμού) = (Σύνολο Εσόδων) - (Σύνολο Δαπανών) ⇒

⇒ (Πλεόνασμα Προϋπολογισμού) = 1.365.000 - 1.092.000 = 273.000 ευρώ

Δ3.

α.

Ο συνολικός πληθυσμός ήταν 2.000.000 άτομα.

Στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό περιλαμβάνονται τα μικρά παιδιά, οι ασθενείς, οι στρατιώτες, οι ηλικιωμένοι και όσοι μπορούν να εργαστούν αλλά δεν θέλουν. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός περιλαμβάνει τους απασχολούμενους (εργαζόμενους) και τους ανέργους.

Συνεπώς για το 2021 θα έχουμε:

Για τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό:

Μικρά Παιδιά = 2.000.000 · 0,02 = 40.000 άτομα

Ασθενείς = 150.000 άτομα

Στρατιώτες = 150.000 · 2 = 300.000 άτομα

Ηλικιωμένοι = 250.000 άτομα

Άεργοι (δεν επιθυμούν να εργαστούν) = $\frac{250.000}{2} = 125.000$ άτομα

(Οικονομικά μη ενεργός Πληθυσμός) = 40.000 + 150.000 + 300.000 + 250.000 + 125.000 ⇒

⇒ (Οικονομικά μη ενεργός Πληθυσμός) = 865.000 άτομα

Άρα προκύπτει:

(Εργατικό Δυναμικό) = 2.000.000 - 865.000 = 1.135.000 άτομα

(Ποσοστό Ανεργίας) = 6%

$$(\text{Ποσ. Ανεργίας}) = 6 \Rightarrow 6 = \frac{(\text{Άνεργοι})}{1.135.000} \cdot 100 \Rightarrow (\text{Άνεργοι}) = 68.100 \text{ άτομα}$$

$$(\text{Απασχολούμενοι}) = (\text{Εργ. Δυναμικό}) - (\text{Άνεργοι}) = 1.135.000 - 68.100 = 1.066.900 \text{ άτομα}$$

β.

Αν το 7% των απασχολούμενων απολύθηκε τότε αυτό αντιστοιχεί σε:

(Νέοι Άνεργοι) = $1.066.900 \cdot 0,07 = 74.683$ άτομα, αυτοί θα προστεθούν με τους ήδη υπάρχοντες ανέργους (68.100 άτομα) και θα έχουμε:

$$(\text{Άνεργοι } 2022) = 74.683 + 68.100 = 142.783 \text{ άτομα}$$

$$(\text{Ποσοστό Ανεργίας}_{2022}) = \frac{(\text{Άνεργοι}_{2022})}{(\text{Εργατικό Δυναμικό})} \cdot 100 = \frac{142.783}{1.135.000} \cdot 100 = 12,58\%$$